

Oslo, 09.03.2009

Åpent brev til norske artister, låtskrivere, øvrige rettighetshavere og alle andre som jobber med eller er opptatt av musikk.

I den siste tiden har det vært mye fokus på ulovlig fildeling og de negative konsekvensene den har, om Pirate Bay er lovlig eller ikke og ikke minst at IFPI truer Telenor til å sensurere Internett. IFPI mener antagelig selv at de ikke ønsker å sensurere Internett, men etter vårt syn kan det kalles ikke noe annet når de forlanger at internettleverandører skal stenge tilgangen til nettstedet basert på en vurdering IFPI selv gjør uavhengig av om sensur i seg selv er målet eller ikke. IFPI har selvfølgelig rett i at det foregår både ulovlig fildeling og andre uønskede handlinger på nettet, men betyr det at vi skal sette til side selvsagte prinsipper om at det ikke er interessegrupper i samfunnet som skal bestemme hvilke valg de andre i samfunnet skal kunne treffe? IKT-Norge mener, og har alltid ment, at opphavsretten er viktig, at det er tilsvarende viktig at den respekteres og beskyttes. Dette gjelder selvfølgelig også når det opphavsretten brytes ved ulovlig fildeling, og som ved alle andre lovbrudd er det viktig at dette håndteres i tråd med rettsstatens prinsipper.

De sentrale elementene som går igjen i debatten og mediedekningen nå er bla. at ulovlig fildeling påfører artister og plateselskap store tap, at noen mener internettleverandørene skal gjøres til medansvarlige og at fildelerne er en homogen gruppe som alle sammen har samme motivasjon og (dårlige) holdninger.

Det er opplagt at ulovlig fildeling har påført mange betydelige tap, men det er også opplagt at det er artister som gjør karriere basert på fildeling. De siste dagene har vi hørt artister som Erik & Kriss og Vassendgutane si at uten ulovlig fildeling har bidratt til å gi dem den karrieren de har i dag - for dem og andre fungerer ulovlig fildeling som en viktig markedsføringskanal. Dette legaliserer selvsagt ikke ulovlig fildeling, men er viktig for å se problemstillingene i et helhetlig perspektiv. For IKT-Norge er det like opplagt at en internettleverandør ikke er ansvarlig for kundenes nettbruk som det er opplagt at en mobiloperatør ikke har ansvar for innholdet i en sms-diskusjon mellom to tilfeldige mobilbrukere. Det grunn til å anta at folk har flere forskjellige motiver til å drive med ulovlig fildeling, det kan feks. være:

- For å vri seg unna å betale for musikken.
- Fordi musikken ikke er tilgjengelig i lovlige tjenester.
- For å finne frem til ny musikk.
- Fordi lovlige digitale utgivelser mangler låter.
- Som erstatning for å høre på musikk i butikken.
- Forvaltningen av rettighetene står gjerne i veien for å kjøpe musikk over landegrensene, feks. dersom man er på reise til annet land.
- Fordi musikkkjøpere under 18 år ikke kan få kredittkort som ofte er nødvendig for å betale for musikk i online tjenester.

- For å få lossless kvalitet, dvs. like høy lyd kvalitet som det er på en CD.
- Fordi de samler på musikkfiler/datamengde.
- Som et supplement til å kjøpe fra lovlige tilbud.
- og sikkert andre årsaker...

Poenget er selvfølgelig ikke at det er greit å drive med ulovlig fildeling bare man kan komme på en praktisk årsak, men dersom vi skal få stoppet ulovlig fildeling må vi også forstå hvilke behov de lovlige tjenestene trenger dersom de skal lykkes. Uansett hvor lang tid det tar å endre holdninger og få folk til å kjøpe fremfor å stjele åndsverk, så er det vesentlig å sørge for skikkelig tilgjengeliggjøring av og fortjeneste på musikken allerede nå i 2009. Ulovlig fildeling er selvfølgelig ikke et hinder for å tilby lovlige verdiøkende tjenester. Eller som vi kan lese i kulturbudsjettet for 2009; *"Regjeringen støtter derfor rettighetshaverne i deres arbeid mot ulovlig fildeling og pirateri. Like viktig er det at de lovlige alternativene på Internett styrkes og videreutvikles slik at de representerer en merverdi for brukerne i forhold til det ulovlige materialet."* Digital merverdi er noe mer enn kun digitalisering. Nøkkelen til suksess for nye tjenester ligger i at alle parter får ta del i den digitale merverdien og eksperimentering med foretningsmodeller slik at vi får tjenester ingen før kunne se for seg. Store teknologiskifter tvinger oss alle tilbake til tegnebrettet for å finne frem til modeller som fungerer – og jo før mer vi tør å stase på noe og eksperimentelle tjenester jo før vil vi finne frem til foretningsmodeller som passer for både rettighetshavere og forbrukere.

To høyt profilerte artister har gjort musikken sin fritt og gratis tilgjengelig for nedlasting, og likevel velger folk aktivt å betale for både utgivelsene og det de opplever som merverdi. Både Radiohead og Nine Inch Nails gjorde stor suksess i 2008 ved å gi bort sin siste utgivelse gratis ved nedlasting, og samtidig ta betalt for CD og andre varianter av å oppleve både artisten og musikken. Så selv om musikken var lovlig, gratis tilgjengelig så var det også mange som både ønsket og faktisk betalte for disse produktene, denne betalingsvilligheten bekreftes også av STIMs undersøkelse fra februar 2009. Teknologidrevne omstillinger er ikke nye for musikkindustrien som har vært gjennom slike perioder før også, feks. når Edison fant opp forløperen til platespilleren eller CD erstattet LP osv. Så det fremstår som noe underlig at de siste årene har vært så preget av manglende satsing på ny teknologi fremfor en tydelig satsing på å benytte teknologien til rettighetshavernes og musikkkjøpernes beste.

Det er mye fokus på at CD-salget er fallende, er det grunn til å henge med hodet eller holder CD-salget seg bra med tanke på at de teknologiene som kan og/eller skal erstatte CD allerede har vært på markedet i mange år? Er det noen andre områder i samfunnet man forventer at forbrukerne skal fortsette å putte pengene sine i en teknologi de regner med forsvinner snart? Holdt LP, kassett og VHS salget seg "så godt", som CD gjør nå, flere år etter at CD og DVD kom på markedet? IKT-Norge skal på ingen måte forsøke å konkludere med hvor stor andel ulovlig fildeling, neste generasjons teknologi som allerede er på markedet eller andre faktorer står for av fallet i CD-salget. Imidlertid fremstår det som opplagt for IKT-Norge en at betydelig mengde må være en naturlig konsekvens av det store teknologiskiftet vi har sett de siste 10 - 15 årene, på samme måte som andre bransjer opplever salgsnedganger på noen produkter og endrede og/eller nye inntektsstrømmer når ny teknologi overtar.

Rett som det er forventes det fra teknologimiljøer at brukere og selskaper skal være raske(re) til å ta i bruk ny teknologi. Forventningen som lenge har vært rettet mot

platebransjen er opplagt ikke en prematur forventning om at ny teknologi skal tas i bruk. I juni i år er det 10 år siden Napster ble tilgjengelig og gjorde både lovlig og ulovlig fildeling tilgjengelig for helt vanlige internettbrukere. Når vi ser toneangivende næringsaktører i musikkindustrien reaksjon til ny teknologi vil mange kanskje mene at de har mer til felles med arbeiderne som knuste Spinning Jenny enn offensive og innovative aktører som representerer seg selv og evt. klienter på en god måte. Sikkert er det i hvertfall at i den tiden frem til og etter at Napster ble lansert har det kommet på plass spennende bruk av teknologi som illustrerer at også musikkindustrien kunne sørget for en annen situasjon i 2009 om den hadde hatt en annen innstilling til teknologiutviklingen. Noen eksempler på teknologirevolusjoner som har tatt oss med storm fordi de involverte omfavnet mulighetene fremfor å stå på sidelinja er:

- Filformatet MP3 som ble godkjent som en ISO standard i 1991.
- Google startet som et studentprosjekt i 1996.
- "Alle" har MP3-spiller og mobiltelefon.
- Facebook som hadde sin forsiktige start i 2004.
- Cductive og eMusic startet lovlig nedlastningstjeneste i 1996.
- iTunes tok (musikk)verden med storm i 2003.

Og selvfølgelig har det skjedd mye annet stort og viktig siden Napster for alvor satte i gang den fildelingsepoken vi har stått midt oppe i de siste 10 årene. Det viktige poenget er at de som turde og ønsket å satse på ny teknologi, og brukerne deres, har oppnådd veldig mye i løpet av denne perioden. Selv om det er lenge siden Napster er det ikke for seint å ta teknologien i bruk, og det blir spennende og se hvordan det opplagt fornuftige samarbeidet mellom Telenor og Platekompaniet, NetCom Music Player og streamingtjenester som Spotify og Wimp blir mottatt i markedet.

Det har vist seg at en tydelig barriere for gode, verdiøkende og lovlige tilbud av musikk er det eksisterende regime for klarering av rettigheter. Man kan bli forledet til å tro at rettighetsforvaltningen er bygd opp for å hindre at musikken tas i bruk både digitalt og lovlig. Det er ikke uvanlig å finne samleutgivelser som har færre spor hvis du kjøper den digitalt enn hvis du kjøper den på feks. en CD. Det er betydelige problemer med å kjøpe musikk hvis du "oppholder" deg i feil land når du får lyst til å kjøpe musikk, helt enkelt fordi rettighetsregime i motsetning til både innhold, brukerne og det indre markedet bryr seg om landegrensene. Det er et betydelig paradoks at man kan kjøpe en fysisk CD i en nettbutikk fra hvor som helst i verden, men ofte vil slite dersom man forsøker å kjøpe en musikkfil.

De siste ukene har det nærmest vært umulig å unngå alle lovprisningene av Spotify - ikke bare er det en fantastisk og innovativ musikkjeneste, men det står også norske investorer bak! For noen uker siden måtte Spotify trekke tilbake et betydelig antall låter fra biblioteket sitt. Hvorfor? vi har blitt fortalt at det varierer fra artist til artist, men at hovedårsaken er at Spotify hadde kjøpt rettigheter via et selskap i England som siden har gått konkurs. En logisk løsning ville selvfølgelig vært at håndteringen av rettighetene ble overført til et annet selskap, men nei! Musikken måtte trekkes tilbake fra den lovlige tjenesten, en tjeneste som mange mener er veiviseren til kommende forretningsmodeller og det er knyttet stor spenning til om kan utløse betalingsvilligheten som er i markedet. Kan noen se for seg at Platekompaniet måtte levere tilbake CD-er hvis grossisten de hadde kjøpt dem fra gikk konkurs? IKT-Norge er bekymret for at regime for rettighetsforvaltning representerer et hinder mot en hensiktsmessig utvikling av nye lovlige tjenester som både tar i bruk ny teknologi i

tråd med forbrukernes forventninger og gir merverdi for alle involverte parter.

Det finnes helt sikkert ikke en enkelt løsning på alle utfordringene med ulovlig fildeling, rettighetsforvaltning og jakten på hensiktsmessige forretningsmodeller. Kanskje det er på tide at det er nye spørsmål som stilles? Er det et vel så stort problem for artister, låtskrivere og andre rettighetshavere dersom det ikke satses tilstrekkelig på allment tilgjengelig teknologi? Har Matt Mason rett når han sier "inefficient industries will continue to have a problem until they react in the marketplace instead of the courts"? Burde fokus vært på hvorfor ulovlig fildeling forekommer for å finne inspirasjon til velfungerende forretningsmodeller? Er det bedre å samarbeide med IKT-næringen, som utvikler den nødvendige teknologien for å distribuere musikk, fremfor å gi den skylden for egne problemer? Det er muligens et poeng å omfavne NRKBeta doktrinen: "The only way to control your content is to be the best provider of it."?

Men hva så? Hva er løsningene på utfordringene de som ønsker å leve av musikken sin står ovenfor i dag? Sikkert er det at det ikke finnes noen "one size fits all quick fix". De aktørene som ønsker å være toneangivende må tørre å gå foran, de bør nok også ta i bruk og eksperimentere med ny teknologi og nye forretningsmodeller fremfor å forsøke å legge ansvaret for de siste 10 års unnfalhet på tredjepart. I tiden fremover måtte være tette bånd mellom teknologiaktører og musikkindustrien, feks. vil kommende streaming tjenester være avhengig høykapasitetsbredbånd over hele Norge. Dermed har også myndighetene en viktig oppgave med å sørge for at det settes av tilstrekkelig med frekvenser til å etablere skikkelig mobiltbredbånd når den digitale dividenden skal fordeles. Det kan også være mye inspirasjon og erfaring å hente hos NRK gjennom deres vilje og evne til å eksperimentere med distribusjon av feks. Nordkalotten 365 ved hjelp ny teknologi.

IKT-Norge har stor tro på fremtiden til både musikk og andre typer kultur på Internett. Vi mener at lovlig bruk av kultur har en sentral plass også i den fremtidige utviklingen av Internett, og er en viktig driver for en velfungerende digitalt samfunn. Det virker som det er en stadig økende interesse for og vilje til å satse på nye teknologier og distribusjonskanaler. Dermed tror vi at det er på høy tid å virkelig satse på ny teknologi og nye forretningsmodeller som gir digital merverdi til både rettighetshavere og forbrukere. Vi både tror og håper at 2009 blir et år med mye spennende utvikling i skjæringspunktet musikk og teknologi, både når det gjelder nye tjenester som feks. Telenor og Platekompaniet skal lansere, nye kanaler som feks. spill eller mobilt innhold, men også i et miljøperspektiv med videre fokus på dematerialisering og distribusjon av filer fremfor CD-er eller DVD-er.

Musikkindustrien har definitivt en spennende fremtid, og ikke minst forventer vi en spennende fremtid for digital distribusjon av musikk tuftet på innovativ anvendelse av ny teknologi for å fasilitere nye bruksmønstre og i møte komme nettkbrukernes forventninger til lovlige, nyskapende og brukerorienterte tjenester.

Vennlig hilsen

Torgeir Waterhouse
Prosjektleder, IKT-Norge